

Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (Μάρτιος 2007)

Συγγραφέας: ΑΣΗΜΙΝΑ ΞΗΡΟΤΥΡΗ-ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗ

Οι εκατοντάδες επιστήμονες που έλαβαν μέρος στις εργασίες της Διεθνούς Διακυβερνητικής Διάσκεψης του ΟΗΕ για το Κλίμα είπαν πρόσφατα με βεβαιότητα ότι η ανθρωπογενής δραστηριότητα είναι υπεύθυνη κατά 90% για το φαινόμενο του θερμοκηπίου, που είναι σήμερα η υπ' αριθμόν ένα απειλή για τον πλανήτη, και συμπεραίνουν ότι οι κυβερνήσεις μπορούν και πρέπει να κάνουν πολύ περισσότερα πράγματα για να το επιβραδύνουν. Σημειώνουν δε, μεταξύ των άλλων, ότι στα προβλήματα των κλιματικών αλλαγών τα δασικά οικοσυστήματα αποτελούν κύριο παράγοντα αντιστροφής του φαινομένου και ρυθμιστή της οικολογικής ισορροπίας. Στο διεθνές πεδίο έχει εδραιωθεί πλέον η πεποίθηση, ότι βρισκόμαστε στο σημείο μηδέν για την προστασία του περιβάλλοντος. Στην Ελλάδα τα κριτήρια για τις επιλογές της κυβέρνησης κινούνται σε αντίθετη κατεύθυνση.

Η πρόταση της κυβερνητικής πλειοψηφίας για την αναθεώρηση του Συντάγματος επιχειρεί να ανατρέψει το σύστημα που έχει εγκαθιδρύσει το άρθρο 24, το οποίο οργανώνει την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος γύρω από τρεις βασικούς άξονες: α) την προστασία των δασών, β) τη χωροταξία, και γ) την πολεοδομία, τις οποίες καθιστά υποχρέωση του κράτους.

Επιχειρεί να ανατρέψει ένα από τα ελάχιστα άρθρα που φέρνει όλους μας αντιμέτωπους με τη βασική αρχή, ότι τα έργα, οι δράσεις και οι ρυθμίσεις για την ανάπτυξη, για την εξασφάλιση της κατοικίας, για το χωροταξικό σχεδιασμό πρέπει να διακρίνονται από την αρχή και τη μέριμνα της αειφορίας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Το συμπέρασμα που βγάζουμε, διαβάζοντας την αιτιολογική έκθεση της πρότασης της Ν.Δ., είναι ότι η πρωτοβουλία της αναθεώρησης των περιβαλλοντικών διατάξεων θα κινηθεί σε πέντε άξονες:

α. Στον αποχαρακτηρισμό δασών και δασικών εκτάσεων που απώλεσαν το δασικό χαρακτήρα τους έως την έναρξη ισχύος του Συντάγματος του 1975 (11.06.1975). Η μετάθεση της ημερομηνίας «ορόσημο», από το έτος 1945 (που υπάρχει και «αποδεικτικό τεχνικό υλικό», δηλαδή οι αεροφωτογραφίες του 1945) στο έτος 1975, με το πρόσχημα της αρχής της εφαρμογής του Συντάγματος, είναι σαφές ότι αφενός αφαιρεί σημαντικές εκτάσεις από την προστασία των δασών και αφετέρου θα δημιουργήσει πλείστα προβλήματα στην απόδειξη του χαρακτηρισμού των εκτάσεων αυτών. Αν συνυπολογισθεί δε ότι δεν ισχύει πλέον το τεκμήριο κυριότητας του Δημοσίου, οι δασικές εκτάσεις περνούν στην ιδιοκτησία μικρών και μεγάλων ιδιωτικών συμφερόντων για οικοπεδοποίηση.

β. Στη διάκριση μεταξύ δασών και δασικών εκτάσεων, έτσι ώστε οι τελευταίες να εντάσσονται με μεγαλύτερη ευκολία στο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. Με απλά λόγια, να είναι δυνατή η δόμησή τους. Τι αποτελεί δάσος και δασική έκταση καθορίζεται αδιαφιλονίκητα από την επιστήμη της δασικής οικολογίας. Δεν είναι δυνατό να καθορίζεται με βάση κάποιο χρονικό ορίζοντα, είτε αυτός είναι η 11η Ιουνίου 1975 είτε κάποιος άλλος, γιατί κάτι τέτοιο εξυπηρετεί μόνο τις «αναπτυξιακές οικιστικές πολιτικές» που η δικτατορία προώθησε. Το μήνυμα είναι μάλλον σαφές: ο δασικός πλούτος της χώρας είναι έννοια ανοικτή σε διαρκή διαπραγμάτευση.

γ. Στην αντικατάσταση της αρχής της αειφορίας από τη σύνθετη αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης. Όπως σημειώνεται χαρακτηριστικά στην πρόταση, «ο δεύτερος όρος χρησιμοποιείται διεθνώς και πρέπει να προκριθεί έναντι του πρώτου»...

Επαναφέρεται και πάλι η άποψη ότι «ο τρόπος που το άρθρο 24 προστατεύει το περιβάλλον αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξη της χώρας». Η αλήθεια, όμως, είναι εντελώς διαφορετική. Ο σχεδιασμός και η παραγωγή έργων ιδιωτικών ή δημοσίων συναντά προβλήματα εξαιτίας της παντελούς έλλειψης εργαλείων άσκησης πολιτικής γης και όχι λόγω του Συντάγματος ή των αποφάσεων των δικαστηρίων και ιδιαίτερα του ΣτΕ.

δ. Στην εξομοίωση από νομική άποψη των ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων με τις λοιπές απαλλοτριώσεις του άρθρου 17 Συντ. και, συνακόλουθα, την υπαγωγή τους στο προστατευτικό πλαίσιο της ιδιοκτησίας που κατοχυρώνεται στο εν λόγω άρθρο. Η διατύπωση στην πρόταση αναθεώρησης ότι τα καμένα ή αποψιλωμένα δάση «θα

κηρύσσονται και θα παραμένουν υποχρεωτικώς αναδασωτέα με την πρόβλεψη κυρώσεων στον σχετικό εκτελεστικό νόμο», καλύτερα να μην σχολιαστεί.

ε. Στην μετατροπή του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 100 Συντ. σε «Συνταγματικό Δικαστήριο», με σκοπό, παρά τον αδιευκρίνιστο ακόμη ρόλο του, την αποδυνάμωση της λειτουργίας του Συμβουλίου της Επικρατείας ως θεματοφύλακα της περιβαλλοντικής προστασίας.

Οι αναθεωρητικές διαθέσεις λοιπόν περιλαμβάνουν μια σαφή υποβάθμιση του Συμβουλίου της Επικρατείας, που ερμηνεύοντας την αρχή της αειφορίας και άλλες διεθνείς και κοινοτικές συμφωνίες έχει συμβάλει σημαντικά στην προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων έναντι της διαρκώς υπεκφεύγουσας και παρανομούσας διοίκησης.

Η κυβέρνηση διακηρύσσει ότι η επείγουσα ανάγκη χωροταξικού σχεδιασμού επιβάλλει τη σύνδεση της χρήσης των δασικών εκτάσεων με το αντίστοιχο σχέδιο και, κατ' επέκταση, τη συνταγματική ρύθμιση της δυνατότητας αυτής. Στην ουσία επιχειρεί μέσα από αυτήν τη διαδικασία αναθεώρησης να ανατρέψει τη φυσική και επιστημονική σειρά των πραγμάτων σχετικά με τον Εθνικό και Περιφερειακό Χωροταξικό σχεδιασμό, τον τομεακό και πολεοδομικό και τα εργαλεία που το άρθρο 24 επιτάσσει να χρησιμοποιηθούν. Τα εργαλεία αυτά είναι το κτηματολόγιο και οι δασικοί χάρτες, που σκόπιμα μέχρι σήμερα καθυστερούν να συνταχθούν, για να διευκολυνθούν οι μεγαλοεπενδυτές και οικοδομικοί συνεταιρισμοί που διεκδικούν τη θυσία δασών και δασικών εκτάσεων στο βωμό του κέρδους, καθώς και οι εκάστοτε κυβερνήσεις στις πελατειακές τους σχέσεις.

Επιμένει η κυβέρνηση, σαν να προέκυψε από παρθενογέννηση, ότι η αιτία που δεν υπάρχει εθνικός και περιφερειακός χωροταξικός σχεδιασμός, που δεν προχωράει το κτηματολόγιο και οι δασικοί χάρτες είναι το άρθρο 24, ο χρόνος χαρακτηρισμού και ο τρόπος των δασικών εκτάσεων. Τι προτείνει δηλαδή τελικά; Ο χωροταξικός σχεδιασμός να κρίνει την αποτύπωση και προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων; Και ποια χωροταξία; Αυτή που μετρά τις γενιές αυθαιρέτων και την αγνόηση τελεσίδικων αποφάσεων των δικαστηρίων;

Η έννοια του δημόσιου συμφέροντος, ακόμη και στην αυστηρότερη διατύπωση

του άρθρου 24, αποδείχθηκε πολλές φορές ρευστή και εξυπηρέτησε άλλα συμφέροντα και όχι την εθνική οικονομία και την αειφόρο ανάπτυξη. Οι συχνές τάσεις αναθεώρησης του άρθρου 24 στοχεύουν στη συγκάλυψη των πράξεων αυτών και των παραλείψεων της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Η ΑΥΓΗ» στις 4 Μαρτίου 2007, σ. 31.